

Határozatok Tára

MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. április 25.¹

C-161/17. sz. ügy

**Land Nordrhein-Westfalen
kontra
Dirk Renckhoff**

(a Bundesgerichtshof [szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – Szerzői és szomszédos jogok az információs társadalomban – A nyilvánossághoz közvetítés fogalma – Valamely olyan védett műnek valamely weboldalon való hozzáférhetővé tétele, amelyhez egy másik weboldalon az összes internethasználó hozzáférhet – Olyan helyzet, amelyben a művet a szerzői jog jogosultjának engedélye nélkül másolták át egy szerverre”

1. Nem olyan régen az iskolában papírra készített tematikus dolgozatokat könyvekben és magazinokban közzétett fényképekkel, képekkel és rajzokkal illusztrálták. Miután elkészültek, az oktatási központokban kiállították (a szülők öröme), anélkül hogy az említett képek szerzői a felhasználásuk miatt kártérítést követelhetek volna.
2. A jelenlegi technológiához alkalmazkodva a mai tanulók is megjelenítenek fényképeket és rajzokat a dolgozataikban, azzal a különbséggel, hogy a dolgozatok és az elkészítésükhöz használt képek digitális úton készülnek. Az interneten millióféle grafikai lehetőség van, amellyel az iskolai dolgozat kiegészíthető, és viszonylag könnyű *feltölteni* a már elkészült szóban forgó dolgozatot egy bármely internethasználó által hozzáférhető weboldala.
3. A jelen ügyben is így történt. A Németországi Szövetségi Köztársaságban Land Nordrhein-Westfalenben (Észak-Rajna–Vesztfália tartomány)² található Gesamtschule de Waltrop (waltropi összevont iskola) egyik tanulója az interneten talált Córdoba spanyol városról egy fényképet, amelyet beillesztett a spanyol tantárgyból készült dolgozatba. A feladata befejezését követően feltöltötte azt az iskolai weboldalra, a felvételt készítő hivatásos fényképész pedig, mivel úgy tekintette, hogy a képet az engedélye nélkül használták fel, szerzői joga megsértésének minősíti ezt (a magatartás abbahagyását és kártérítést kérve).

¹ Eredeti nyelv: spanyol.

² A továbbiakban megkülönböztetés nélkül Landnak vagy Észak-Rajna–Vesztfália tartománynak nevezem.

4. Ilyen körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) azt kéri a Bíróságtól, hogy pontosítsa (a hálózaton) a „nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tétel” fogalmát, ami a hivatkozott sérelem előfeltétele. Mivel a digitális világban a *hozzáférhetővé tétel* a „közvetítési cselekménnyel” azonos kifejezésnek kell tekinteni hasonló helyzetekben,³ a „közvetítési cselekménnyel” kapcsolatban kialakított ítélkezési gyakorlatot kell e tekintetben a szükséges változtatásokkal alkalmazni,⁴ amire a 2001/29/EK irányelv 3. cikke is utal.⁵

5. A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy Córdoba fényképének letöltése és azt követően az oktatási központ weboldalára feltöltött dolgozatban való feltüntetése az említett fogalom hatálya alá tartozik-e. Bár a „nyilvánossághoz közvetítés cselekménye” kifejezés értelmezése már a Bíróság számos ítéletének tárgyát képezte, amelyeket a védelem alatt álló művek közzétételének új technikáira és módszereire vonatkozó kérdések alapján hozott meg, a jelen előzetes döntéshozatalra utalás azt bizonyítja, hogy a nemzeti bíróságok értelmezési igényeinek nem tettek eleget.⁶

6. Az alapügyben eljáró bíróságnak kétségei vannak a Bíróság által kidolgozott egyik kritériummal kapcsolatban: konkrétan azt kérdezi, hogy az oktatási központ webhelyére feltöltött dolgozatban elhelyezett fényképet „új” nyilvánosság számára tették-e hozzáférhetővé. Úgy vélem azonban, hogy a jogvita elbírálásához talán célszerű lenne figyelembe venni a technika egyéb tényezőit, és azokat a körülményeket is, amelyek között a fényképezési művet felhasználták, szembeállítva az egyiket és a másikat is az említett ítélkezési gyakorlat többi kritériumával.

I. Jogi háttér

A. Nemzetközi jog

1. A WIPO Szerzői Jogi Szerződése

7. 1996. december 20-án a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) Genfben elfogadta a WIPO Szerzői Jogi Szerződését, amely 2002. március 6-án lépett hatályba és az Európai Közösség nevében a 2000/278/EK tanácsi határozat hagyta jóvá.⁷

8. Az 1. cikkének (4) bekezdése a Szerződő Feleket a Berni Egyezmény 1–21. cikkében foglalt rendelkezések betartására kötelezi.⁸

3 2014. szeptember 11-i Eugen Ulmer ítélet (C-117/13, EU:C:2014:2196), 42. pont. Az arra vonatkozó magyarázatokat illetően, hogy a nemzetközi szerzői jogban – amelyből a 2001/29 irányelvbe átkerült – a „hozzáférhetővé tétel” kifejezés hogyan keletkezett, lásd: Walter, M. M., „Article 3 – Right of communication to the public”, in: Walter, M. M. / Von Lewinski, S., *European Copyright Law – A Commentary*, Oxford, 2010, 978. o.

4 Azok, akik a jelen előzetes döntéshozatali eljárásban észrevételeket nyújtottak be, szintén így értelmezik, mivel az adott érvelésüket a közvetítési cselekményre vonatkozó ítélkezési gyakorlatra alapítják.

5 Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; helyesbítés: HL 2008. L 314., 16. o.; HL 2014. L 10., 32. o.).

6 Az Ansel Adams amerikai fényképésznek tulajdonított azon mondat, miszerint „nincs rosszabb egy zavaros fogalom tiszta képénél”, talán segít megérteni a jogviták e sorozatát.

7 2000. március 16-i határozat (HL 2000. L 89., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 33. kötet, 208. o.).

8 Az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény (1971. július 24-i párizsi szerződés/szöveg) 1979. szeptember 28-án felülvizsgált változata (a továbbiakban: Berni Egyezmény).

2. A Berni Egyezmény

9. A Berni Egyezmény 2. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Az »irodalmi és művészeti művek« kifejezés felöleli az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotását, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára, tehát lehet [...] fényképeszeti mű, ideértve azokat a műveket is, amelyeket a fényképeszeti művekhez hasonló eljárással hoznak létre; [...]»

10. Az Egyezmény 11 bis cikke (1) bekezdésének 2. pontja szerint:

„(1) Az irodalmi és művészeti művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak:

[...]

2. sugárzott mű mindenfajta, akár vezeték útján történő, akár vezeték nélküli nyilvános átvitelére, ha ezt az átvitelt az eredetihez képest más szervezet végzi.”

B. Az uniós jog. A 2001/29 irányelv.

11. A tagállamok jogrendjeinek közelítése a szellemi tulajdon terén alapvetően a 93/98/EGK irányelv⁹ útján valósult meg, amelyet a korábbi irányelveket egységes szerkezetbe foglaló 2006/116/EK irányelv¹⁰ módosított, illetve hatályon kívül helyezett. Az egyik módosítás célja a szerzői és szomszédos jogok védelmének szabályozása az úgynevezett információs társadalomban a 2001/29 irányelv útján.

12. A (23) preambulumbekkezdés alapján:

„Ennek az irányelvnek harmonizálnia kell a szerzők nyilvánosságához közvetítéshez való jogát. Ezt a jogot olyan tágan kell értelmezni, hogy lefedjen minden olyan nyilvánossághoz közvetítést, amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjául szolgáló helyszínen. Ez a jog magában kell, hogy foglalja a művek bármilyen vezetékes vagy vezeték nélküli közvetítését, illetve továbbközvetítését, ideértve a sugárzást is. E jog más cselekményekre nem vonatkozik.”

13. A (31) preambulumbekkezdés szerint:

„Megfelelő egyensúlyt kell biztosítani a jogosultak különböző csoportjainak, valamint a jogosultak és a védelemben részesülő művek és teljesítmények felhasználói csoportjainak [helyesen: a védelem alatt álló teljesítmények felhasználóinak] jogai és érdekei között. A jogok tekintetében a tagállamok által megállapított kivételeket és korlátozásokat az új elektronikus környezet fényében felül kell vizsgálni. [...]”

14. A (34) preambulumbekkezdés így szól:

„A tagállamok számára lehetőséget kell adni, hogy egyes esetekben kivételekről vagy korlátozásokról rendelkezhessenek, így például oktatási vagy tudományos célra, egyes közintézmények, például könyvtárak és archívumok javára, továbbá a napi eseményekről szóló tudósítás céljából, idézési, fogyatékos személyek által történő, közbiztonsági célt szolgáló, valamint közigazgatási és bírósági eljárásokban való felhasználás céljára.”

⁹ A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejének összehangolásáról szóló, 1993. október 29-i tanácsi irányelv (HL 1993. L 290., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 141. o.; a továbbiakban: 93/98 irányelv).

¹⁰ 2006. december 12-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 372., 12. o.).

15. A 2. cikk („A többszörözési jog”) előírja:

„A tagállamok biztosítják a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát:

a) a szerzők számára műveik tekintetében;

[...]”.

16. A 3. cikk („A művek nyilvánossághoz közvetítésének, valamint a védelem alatt álló egyéb teljesítmények nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételének joga”) (1) bekezdése megállapítja, hogy:

„(1) A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.”

17. Az 5. cikk („Kivételek és korlátozások”) (3) és (5) bekezdése a következőképpen szól:

„(3) A tagállamok a 2. és a 3. cikkben szabályozott jogok vonatkozásában az alábbi esetekben kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg:

a) kizárólag oktatási szemléltetés vagy tudományos kutatás céljából végzett felhasználás, amennyiben lehetséges, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is –, és az elérni kívánt nem kereskedelmi cél által indokolt terjedelemben;

[...]

(5) Az (1), a (2), a (3) és a (4) bekezdésben foglalt kivételek és korlátozások kizárólag olyan különleges esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.”

C. A nemzeti jog. Urheberrechtsgesetz (a szellemi tulajdonról szóló törvény)¹¹

18. A hatályra vonatkozó 2. cikk kifejezetten felöli a fényképészeti műveket (Lichtbildwerke) és a hasonló módon létrehozott műveket is.

19. Az ügy tényállásának megvalósulása idején hatályos szövegváltozatának 52. cikke előírta:

„Valamely közzétett mű nyilvánossághoz közvetítése akkor engedélyezett, ha a szervező nem haszonszerzési céllal jár el, a nyilvánosság díj nélkül vesz részt, és előadás vagy a mű bemutatása esetén egyik előadóművész sem részesül külön díjazásban. A nyilvánossághoz közvetítésért méltányos díjazást kell fizetni. A díjazás nem követelhető [...] iskolai események keretében sem, amennyiben azon szociális vagy oktatási jelleg miatt, amelyre szolgálnak, csak korlátozott és meghatározott számú személyek számára hozzáférhetők.”

¹¹ 1965. szeptember 9-i törvény (BGBl. I, 1273. o.), amelyet utoljára 2017. szeptember 1-jén módosítottak (BGBl. I, 3346. o.). A továbbiakban: UrhG.

20. A fényképészeti művekre alkalmazandó 64. cikk értelmében a szerzői jog a szerző halálától számított hetven évig áll fenn. Ezzel szemben az „egyéb” fényképek esetén, bár a 72. cikk (1) és (2) bekezdése értelmében a fényképészeti művek a szükséges változásokkal biztosított védelemben részesülnek, a közzétételüktől, vagy ha az korábbi, az első nyilvánosságához közvetítésüktől számított ötven évre csökkentett időtartamú a védelem (ugyanazon cikk (3) bekezdése).

II. A jogvita alapját képező tények és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

A. A tényállás

21. D. Renckhoff, hivatásos fényképész, keresetet indított Waltrop városa és a Land¹² ellen, a spanyolra egyik tanulója által elkészített dolgozatnak a Gesamtschule Waltrop weboldalán 2009. március 25. óta szereplő közzététele miatt, amelyen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint Córdoba alábbi fényképe szerepelt:

22. A www.schwarzaufweiss.de oldalról (amely az azonos nevű digitális utazási magazinnak felel meg) letöltött kép alatt a tanuló feltüntette az ezen internetes oldalra való hivatkozást, amelyen nem szerepelt a fénykép szerzőjére vonatkozó megjelölés.¹³

23. D. Renckhoff arra hivatkozik, hogy a fénykép tekintetében csupán az online utazási magazin üzemeltetőinek biztosított egyszerű felhasználási jogot. Úgy véli tehát, hogy a kép iskolai weboldalon való megjelenítése sérti az említett fénykép többszörözésének és nyilvánosságához közvetítésének engedélyezéséhez fűződő (szerzői) jogait.

B. A nemzeti bíróságok előtti eljárás

24. D. Renckhoff keresetének az elsőfokú bíróság részben helyt adott, és arra kötelezte a Landot, hogy távolítsa el a fényképet [a weboldalról], valamint fizessen meg 300 eurót a kamataival együtt.

¹² Észak-Rajna–Vesztfália tartomány gyakorolja a tanfelügyeletet az iskola városi fenntartója fellett, amely tanári karának munkáltatója.

¹³ A tárgyaláson D. Renckhoff rámutatott, hogy az online utazási magazin impresszumában szerepelt a tartalmának copyright védelmére vonatkozó megjegyzés. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerinti tényállásában azonban semmi nem szerepel e tekintetben. Az alapügyben eljáró bíróság feladata szükség esetén az említett tényállási elemek értékelése.

25. Miután mind a két fél megtámadta az elsőfokú ítéletet, azt a fellebbviteli bíróság kizárólag annyiban változtatta meg, hogy megtiltotta a fénykép interneten való megjelenítés céljából történő többszörözését. A fellebbviteli bíróság szerint a felperes az UrhG 97. §-ának (1) bekezdése szerint abbahagyásra kötelezés iránti keresetet indíthat a Landdal szemben, a közvetett felelősségre (*Störerhaftung*) tekintettel.

26. A másodfokú ítélet ellen mind a Land (amely a kereset egészének elutasítását kéri), mind D. Renckhoff (aki azt kéri, hogy teljes egészében adjanak helyt a kérelmeinek) felülvizsgálati kérelmet terjesztett a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) elé.

27. A kérdést előterjesztő bíróság kétli, hogy a védett mű számítógépre történő letöltése és az iskolai weboldalra való feltöltése a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmának hatálya alá tartozna a 2001/29 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a Bíróság ítélkezési gyakorlata által tulajdonított értelemben.

28. Az alapügyben eljáró bíróság szerint a vitatott cselekmény „nyilvánossághoz közvetítésnek” való minősítéséhez szükséges feltételek jó része teljesül. Különösen a *közvetítésre* vonatkozóan:

- a weboldalon való közzététel a művet előadó személyek és a célzott nyilvánosság között nem jelent közvetlen fizikai kapcsolatot;¹⁴
- a fénykép [közzétételére] nem az első internetes megjelenítésétől eltérő, speciális technikai módon került sor; és
- azzal, hogy az iskolai webhely felhasználóinak hozzáférést biztosítottak a dolgozathoz és a fényképhez, és beavatkozásuk hiányában ehhez nem fértek volna hozzá, a tanuló és a tanár magatartásuk következményeinek teljes tudatában jártak el.¹⁵

29. A másik elemet, a *nyilvánosságot* illetően, a kérdést előterjesztő bíróság hajlik annak elfogadására, hogy „kétséges, hogy a [...] fényképet a fennálló körülmények között az iskola webhelyén új, azaz olyan közönség részére közvetítették, melyet a szerzői jog jogosultja nem vett figyelembe, amikor az eredeti nyilvánossághoz közvetítést engedélyezte”.¹⁶

30. Végső értékelése szerint azonban nem fogadható el, hogy a műve szabadon hozzáférhető webhelyen való megjelenítését engedélyező szerzői jogi jogosult eközben nem csupán az internethasználókra, mint olyan közönségre gondol, amely közvetlenül vagy egy másik webhely linkjén keresztül látogatja ezt a webhelyet, hanem arra az internethasználóra is, aki egy olyan másik webhelyet látogat, amelyen műve engedélye nélkül található. Az utóbbi internethasználók esetében ezért az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerinti új közönségről van szó.

31. Ezenfelül úgy véli, hogy a szerzői jogi jogosult által a fényképnek az iskola szerverére történő másolására irányuló engedélyének hiánya és az interneten való későbbi közzététele miatt ez az ügy különbözik azoktól, amelyekben hiperlinkeket vagy beillesztést (framing) használtak.¹⁷ Ezért az Unió Alapjogi Chartája (Charta) 17. cikkének (2) bekezdése szerinti szerzői jogot előnyben kell részesíteni a felhasználókat illető, 11. cikke szerinti véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságához való joghoz képest.

14 Hivatkozással a 2011. november 24-i *Circul Globus București* ítéletre (C-283/10, EU:C:2011:772), 35. és 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

15 Többek között a 2014. február 13-i *Svensson és társai* ítéletre utal (C-466/12, EU:C:2014:76), 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

16 Többek között a 2016. szeptember 8-i *GS Media* ítéletre hivatkozik (C-160/15, a továbbiakban megkülönböztetés nélkül: *GS Media* ítélet vagy *GS Media* ügy, EU:C:2016:644), 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. A bíróság úgy értelmezi, hogy a közvetítésre mindenképpen azonos technikai módon került sor, ezért meg kell vizsgálni, hogy a közvetítés az említett új közönség részére megvalósult-e, vagy sem, mivel az elsőhöz képest másodlagos szempontról van szó.

17 Állapítja meg a *GS Media* ítélet, 31. és 45. pont.

32. Egyben hangsúlyozza, hogy a felhasználónak megkerülhetetlen szerepe van a közvetítésben azáltal, hogy saját webhelyén megjeleníti és rendelkezésre bocsátja a művet, mivel ő dönt a mű nyilvánosság számára való hozzáférhető tételéről és annak időtartamáról, a szerzőt megillető többszörözési joggal szemben. Azonban valamely internetes oldalra vezető hiperlink esetén a link feleslegessé válik amiatt, hogy a művet eltávolították az eredeti webhelyről.

33. Végül úgy véli, hogy a fényképnek az iskola weboldalán, nem hasznoszerzés céljából történő felhasználása nem bír döntő jelentőséggel.¹⁸

34. Ilyen körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjeszti a következő kérdést:

„A 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételnek minősül-e az a tevékenység, amelynek során valamely idegen webhelyen a szerzői jog jogosultjának engedélye alapján valamennyi internethasználó számára szabadon hozzáférhetővé tett művet úgy helyezik el a saját, nyilvánosan hozzáférhető webhelyen, hogy a művet először egy szerverre másolják, majd onnan töltik fel a saját webhelyre?”

III. A Bíróság előtti eljárás és a felek érvei

A. Az eljárás

35. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 2017. március 31-én érkezett meg a Bíróság Hivatalához.

36. Észak-Rajna–Vesztfália tartomány, az olasz kormány és a Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket.

37. A tárgyalást 2018. február 7-én tartották, amelyen a Land, D. Renckhoff, az olasz kormány, a francia kormány és a Bizottság képviselői vettek részt.

38. A Bíróság felhívta a feleket, hogy a tárgyaláson nyilatkozzanak a GS Media ítélet relevanciájáról, valamint a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése a) pontjának értelmezéséről.

¹⁸ Véleménye szerint „jóllehet a védelem alatt álló mű nyilvánosságához történő sugárzásának hasznoszerzési jellege nem irreleváns az ilyen sugárzás »nyilvánossághoz közvetítésnek« való minősítésénél – különösen az e sugárzás címén esedékes esetleges díj meghatározásakor (lásd: 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai ítélete, C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631, 204–206. pont); az nem is meghatározó tényező (a [...] 2016. május 31-i Reha Training ítélet, C-117/15, EU:C:2016:379, 49. pont; lásd továbbá: a [GS Media ítélet] 55. pont)».

B. A felek érveinek összefoglalása

39. Észak-Rajna–Vesztfália tartomány és az olasz kormány szerint a jelen ügyben nem történik semmiféle nyilvánossághoz közvetítés, mivel hiányoznak az ítélkezési gyakorlat által megkövetelt elemek. Kiváltképpen a tanuló és a tanár nem szándékosan és magatartása következményeinek teljes tudatában járt el.¹⁹ Ezenfelül, mivel a fénykép már az internethasználók számára hozzáférhető volt az utazási magazin honlapján, az iskolai weboldalon történő elhelyezése semmilyen olyan (a fényképhez való) plusz hozzáférési lehetőséget nem nyújtott, amelyet korábban ne tudtak volna igénybe venni. Ezért az ítélkezési gyakorlat szerint új közönség részére sem történt közvetítés.²⁰

40. A Land arra hivatkozik, hogy a Charta szellemi tulajdon védelmére vonatkozó 17. cikkének (2) bekezdése és a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságáról szóló 11. cikke mellett az ellentétes érdekek értékelése során mérlegelni kell a 14. cikkben foglalt oktatáshoz való jogot, amelynek keretében a tanuló illusztrációként a dolgozatához fűzte a fényképet. Véleménye szerint a honlap készítéséhez való jog a linkekhez hasonlóan szintén hozzájárul az internet megfelelő működéséhez, legalábbis akkor, ha a művek már szabadon hozzáférhetők az interneten.

41. Végül a Land nem ért egyet a kérdést előterjesztő bírósággal a felhasználónak tulajdonított szerepet tekintve. A jelen ügyben a mű elvált a szerzőjétől, aki engedélyezte a közzétételét, amely minden internethasználó számára hozzáférhető egy harmadik személy által kezelt internetes honlapon. Ily módon eljárva önként mondott le a fénykép felhasználására vonatkozó döntési jogköréről. Továbbá a mű szerzőjének a szerzői jogára való hivatkozás közzétételéről való lemondása a hozzájárulását jelenti ahhoz, hogy a felhasználó megértse, hogy a mű nem állt semmilyen különös jog védelme alatt. Végül megjegyzi, hogy a tanuló a dolgozatában megjelölte a fénykép forrását és hangsúlyozza a haszonszerzés hiányát.

42. Az olasz kormány fenntartja, hogy a mű semmilyen jellegű hozzáférési korlátozással nem állt védelem alatt az interneten, ezért az korlátlanul hozzáférhető volt. Nem volt elvárható a tanulótól és a tanártól, hogy cselekményei jogellenességének teljes tudatában legyen, mivel cselekményeik nem voltak jogellenesek.

43. Az olasz kormány szerint tehát az ítélkezési gyakorlat értelmében vett „új” közönség részére történő közvetítés²¹ és a diák által használt technika nem különbözött az eredetileg alkalmazott technikától. Végül előadja, hogy az eredeti engedély a fénykép online utazási magazinban való hozzáférését foglalta magában, anélkül hogy azt az internethasználók bizonyos csoportjaira korlátozta volna.

19 A GS Media ítéletben előírt követelményekkel szemben, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

20 A kérdést előterjesztő bíróságtól eltérően a Land a jelen ügyre alkalmazhatónak tekinti a Bíróságnak a hiperlinkekre és a beillesztésre (*framing*) vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, hivatkozva a GS Media ítéletre (52. pont) és a 2014. február 13-i Svensson és társai ítéletre (C-466/12, EU:C:2014:76, 18. pont), valamint a 2014. október 21-i BestWater International végzésre (C-348/13, nem tették közzé, EU:C:2014:2315, 15. pont).

21 Különös hivatkozással a 2017. április 26-i Stichting Brein ítéletre (C-527/15, EU:C:2017:300), 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, és a 2017. június 14-i Stichting Brein ítéletre (C-610/15, a továbbiakban: „Stichting Brein II” ítélet, EU:C:2017:456), 31. és 44. pont.

44. A Bizottság ellenben úgy véli, hogy a fénykép közzététele az iskolai internetes honlapon nyilvánossághoz közvetítésnek minősül, mivel eleget tesz az ítélkezési gyakorlat által előírt feltételeknek: a) védelem alatt álló művet közvetítettek;²² b) a közvetítés fogalmát szélesen kell értelmezni, beleértve a közvetítés valamennyi formáját, függetlenül az alkalmazott műszaki eszköztől és eljárástól;²³ c) eltérő²⁴ vagy azonos²⁵ technikai mód; d) nem szükséges, hogy a közönség a számára hozzáférhetővé tett művet valóban megtekintse;²⁶ és e) a nyilvánosság meghatározatlan, de viszonylag jelentős számú lehetséges címzettből áll, nem pedig az érdekelt egyének korlátozott csoportjából.²⁷

45. A Bizottság, amely írásbeli észrevételeiben tagadta a hiperlinkekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat jelen ügyre való alkalmazását,²⁸ a tárgyaláson sokkal árnyaltabb álláspontot képviselt. Nem ragaszkodott azon kijelentéséhez, miszerint a hiperlinkekkel való átirányítás esetében a szerzői jogi jogosult fenntartja rendelkezési jogát, a jelen ügyhöz képesti releváns különbségként. Ezzel szemben, a GS Media ítélethez hasonlóan, a közvetítés cselekménye egyedi értékelésének szükségessége mellett foglalt állást, amely figyelembe vesz olyan szempontokat, amelyek arra vonatkoznak, hogy a tanuló magatartásának teljes tudatában volt-e, és azon tényre is irányulnak, hogy feltételezhette-e, hogy a fénykép a nyilvánosság számára hozzáférhető volt.

46. Ahogy az olasz kormány, a Bizottság is felhívja a figyelmet a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerinti kivétel jelen ügyre történő esetleges alkalmazására, amely rendelkezést a Németországi Szövetségi Köztársaság az UrhG 52. cikkével vezetett be.²⁹

47. A tárgyaláson D. Renckhoff azt az álláspontot képviselte, hogy a GS Media ítélet szerinti feltételek a jelen ügyre nem alkalmazhatók. A fénykép megjelenítése az iskola webhelyén nem rendelkezett a szerző engedélyével, akit megfosztottak azon jogától, hogy művének felhasználását ellenőrizze. Ezenfelül, az említett webhelyet látogató internethasználó közönség eltér az online utazási magazin közönségétől.

48. D. Renckhoff a francia kormányhoz hasonlóan elutasítja a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése a) pontjának alkalmazását, mivel a fénykép felhasználása nem volt kötelező, sem szükséges, és az oktatási központ weboldalán való megjelenítése túllépi a szigorú értelemben vett iskolai keretet. A francia kormány hozzáteszi, hogy a magatartás ellentétes ugyanazon cikk (5) bekezdésével, a mű aránytalan felhasználási jellege miatt.

49. Továbbá, a francia kormány szerint a jelen ügy mindenekelőtt a többszörözési jogról szól, a képnek az iskola szerverére történő másolása miatt (2001/29 irányelv 2. cikke), és csak másodsorban a nyilvánossághoz való közvetítésről. A GS Media ítéletben lefektetett követelmények alkalmazása a szerzői jogok magasabb szintű védelmének biztosítására irányuló szándékkal ütközik.

22 Hivatkozással a 2016. május 31-i Reha Training ítéletre (C-117/15, EU:C:2016:379), 38. pont.

23 A 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai ítéletre hivatkozik (C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631), 193. pont.

24 2013. március 7-i ITV Broadcasting és társai ítélet (C-607/11, EU:C:2013:147), 26. pont.

25 2014. október 21-i BestWater International végzés (C-348/13, nem tették közzé, EU:C:2014:2315), 15. pont.

26 2014. február 13-i Svensson és társai ítélet (C-466/12, EU:C:2014:76), 19. pont.

27 2016. május 31-i Reha Training ítélet (C-117/15, EU:C:2016:379), 41–44. pont.

28 Különösen, 2014. február 13-i Svensson és társai ítélet (C-466/12, EU:C:2014:76), 26. pont; és GS Media ítélet, 41. és 47–51. pont.

29 A 2014. szeptember 11-i Eugen Ulmer ítéletre utal (C-117/13, EU:C:2014:2196), 55. pont.

IV. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elemzése

A. Előzetes megjegyzések és az előzetes döntéshozatalra utalás

50. A kérdést előterjesztő bíróság kérdése, abban a formában, ahogy az megfogalmazásra került, a *nyilvánossághoz közvetítés* alkotóelemeinek vizsgálatára korlátozódik, ahogy azt a Bíróság ítélkezési gyakorlatában meghatározta.³⁰ Sőt, az említett bíróság által tett megállapításokból arra lehet következtetni, hogy valójában csak azt illetően vannak kétségei, hogy a fényképet *új* közönség számára tették-e hozzáférhetővé az ítélkezési gyakorlat értelmében véve.³¹

51. A Bíróságnak feltett kérdés konkrétan nem a fénykép számítógépre vagy a szerverre történő másolására irányuló cselekményről és esetlegesen a 2001/29 irányelv 2. cikkének hatálya alá tartozásról szól. Kérdésének ilyen korlátozásával, úgy vélem, hogy a bíróság – helyesen – egységesnek tekinti a vizsgált magatartást, azt megelőzően, hogy azt két egymás mellé állított fogalomra (a többszörözésre és a nyilvánossághoz közvetítésre) bontaná szét.

52. Mindazonáltal, tekintettel arra, hogy az ügy milyen jelentőséggel bír több millió európai iskolás hétköznapi szempontjából, célszerűnek tartom az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés behatárolása szempontjából egyéb hasznos tényezők megvizsgálását is. Az alábbi rendszert kívánom tehát követni: a) először is megvizsgálom a Bizottság azon hivatkozását, miszerint Córdoba fényképét *védelem alatt álló műnek* minősíti;³² b) másodsorban áttekintem a „nyilvánossághoz közvetítés” jellemzőit, ahogy azokat a Bíróság meghatározta, a jelen jogvitára történő esetleges alkalmazásának tisztázása céljából; és c) végül megvizsgálom a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerinti kivételt, amennyiben a védett művet egyszerűen oktatási célból használják fel.

B. Az „egyszerű fényképek” védelméről

53. A Bizottság szerint a nemzeti peres eljárás felei között nincs vita azt illetően, hogy a szóban forgó fénykép megfelel a Painer ítélet szerinti feltételeknek.³³ Ezen ítélet értelmében egy portréfotó akkor részesülhet szerzői jogi védelemben, „ha a szerző olyan szellemi alkotása, amely tükrözi az ő személyiségét, és amely a szerzőnek a fénykép létrehozása során hozott szabad és kreatív döntéseiben jut kifejeződésre”.³⁴

54. Kétségesnek tűnik számomra azonban, hogy Córdoba városáról készült egyszerű felvétel, előtérben a római kori híddal, megfelel a Painer ítélet szerinti hivatkozott feltételeknek (anélkül, hogy pozitív tulajdonságait vitatnánk). Az említett ügy annak tisztázására irányult, hogy az E.-M. Painer által portréfotó alapján készített fantomkép nyilvánosságra hozatalához az alperes kiadóvállalatoknak szükségük volt-e a szerző hozzájárulására, „mivel az ilyen fénykép szerzői jogi védelme korlátozott mértékű, sőt nem létezik, mivel az említett fénykép kevés lehetőséget enged művészi alkotásra”.³⁵

30 Lásd a „Stichting Brein II” ítéletben az említett ítélkezési gyakorlat főbb mérföldköveit, 19–34. pont.

31 Uo., 28. pont. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 39. pontjában abból indul ki, hogy a tanuló dolgozata keretében az internetre kitett fényképet új közönségnek nyújtották.

32 Az észrevételeinek 4. pontja.

33 2011. december 1-i ítélet (C-145/10, EU:C:2011:798).

34 Uo., 99. pont.

35 Uo., 85. pont.

55. A Bíróság a 93/98 irányelv 6. cikkéből³⁶ vezette le az ahhoz szükséges feltételeket, hogy a Painer ügy tárgyát képező fénykép ezen irányelv szerinti hosszabb időtartamú védelemben (a szerző halálát követően hetven év) részesülhessen.

56. Azonban az, hogy az „egyszerű fényképek” nem felelnek meg az alkotói tevékenység 93/98 irányelvből levezetett követelményeinek, nem azt jelenti, hogy ne részesülnének szerzői jogi védelemben. Ez annál is inkább így van, mert a 6. cikk a nemzeti jogszabályok terhére biztosítja „más fotóművészeti alkotások” védelmét.

57. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint az UrhG 72. cikkének (1) és (2) bekezdése védelemben részesíti a fényképeket (Lichtbilder), a „fotóművészeti alkotásokat” (Lichtbildwerke) védő rendelkezések tekintetükben való alkalmazásával. Következésképpen nincs jelentősége annak, hogy a D. Renckhoff által Córdobaáról készített kép rendelkezik-e a fotóművészeti alkotásokkal szemben a Berni Egyezmény és a 93/98 irányelv értelmében megkövetelt jellegzetességekkel, mivel a német jog szerint valamennyi fényképnek az UrhG szerinti védelemben kell részesülnie.³⁷

58. Bár e tényező a jogvita megoldása szempontjából jelentőséggel bírhatott volna, ha olyan tagállam bírósága előtt hozzák fel, amely az egyszerű fényképeket nem részesíti védelemben, Németországban biztosítják az említett védelmet. Ennélfogva a figyelmet nem D. Renckhoff fényképe művészeti és alkotói jellegére kell összpontosítani. Így jobban érthető a kérdést előterjesztő bíróság ezzel kapcsolatos hallgatása.

C. A „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmáról

59. A Bíróság ítélkezési gyakorlata számos értelmezési szempontot alkotott³⁸ e fogalom két összetevőjéről („közvetítési cselekmény” és „célzott nyilvánosság”). A továbbiakban ezeket elemzem, részletesen kitérve azon szempontokra, amelyek az alapjogvita tényállása szempontjából a leginkább vitatottak.

1. A közvetítési cselekmény

60. Egyik fél sem vitatja valójában (sem a nemzeti bíróságok előtti jogvitában, sem a jelen előzetes döntéshozatali eljárásban), hogy a Córdoba fényképét tartalmazó iskolai dolgozatnak a Gesamtschule Waltrop honlapján történő elhelyezésével védett mű közvetítése valósult meg, az alkalmazott technikától függetlenül,³⁹ olyan nyilvánosság számára, amely nincs jelen a közvetítés kiindulópontjával szolgáló helyszínen.

61. A kérdést előterjesztő bíróság állítása szerint, amelynek véleményével e kérdésben egyetértek, „a fénykép iskolai webhelyen való szóban forgó közvetítése nem hozott létre közvetlen fizikai kapcsolatot a fényképész vagy a mű bemutatója és a közvetítéssel érintett nyilvánosság között. [T]ehát [...] az ilyen közvetítés a 2001/29/EK irányelv 3. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik.” A közönséget alkotó személyeknek tehát hozzáférésük volt a műhöz, és közömbös, hogy éltek-e a lehetőséggel.⁴⁰

³⁶ Az említett cikk értelmében, „a fotóművészeti alkotások az 1. cikk alapján részesülnek védelemben, amennyiben abban az értelemben eredetiek, hogy a szerző saját szellemi alkotásának minősülnek. Annak megállapításához, hogy fennállhat-e ilyen védelem, más feltétel nem alkalmazható. A tagállamok más fényképeket is védelemben részesíthetnek.”

³⁷ Gyakorlati szempontból a különbség, ahogy azt a tárgyaláson tisztázták, a védelmi időszakban rejlik: a fotóművészeti alkotásokra a szerző halálát követő hetven év irányadó (az UrhG 64. cikke), míg az egyszerű fényképek esetén a határidő az első közzétételtől számított ötven évre csökken (az UrhG 72. cikkének (3) bekezdése).

³⁸ Lásd a „Stichting Brein II” ítéletben előadottakat, 19–29. pont.

³⁹ 2017. november 29-i VCAST-ítélet (C-265/16, EU:C:2017:913), 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

⁴⁰ A 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti alkalmazási feltételek, a 2017. április 26-i Stichting Brein ítélet szerint (C-527/15, EU:C:2017:300), 35. és 36. pont.

a) A felhasználó szerepe és szubjektív elemek

62. Az ítélkezési gyakorlatnak a közvetítési cselekmény fennállásának meghatározásához szükséges első kritériuma „a felhasználó által játszott megkerülhetetlen szerepre és beavatkozásának szándékos jellegére” vonatkozik.⁴¹ E kritérium⁴² ötvözi a közvetítést megvalósító személy magatartásának *szubjektív tényezőit* (akitől megkövetelik, hogy cselekményei következményeinek teljes tudatában végezze a közvetítést), és az *objektív körülményeket*, mivel a cselekménynek a védelem alatt álló művet hozzáférhetővé kell tennie (oly módon, hogy e beavatkozás hiányában „ügyfelei” nem, vagy csak nehézségek árán tudnák a sugárzott művet élvezni).⁴³

63. A Bíróság néhány esetben teljesen objektív szempontból vizsgálta a „felhasználó szerepét”, azaz csak arról bizonyosodott meg, hogy az említett felhasználó beavatkozásának hiányában az új közönség nem férhetett volna hozzá a sugárzott műhöz.⁴⁴

64. A GS Media ítélet azonban bizonyos szubjektív elemekre hivatkozott, amelyeket alkalmasnak tekintett annak tisztázásához, hogy a közvetítési cselekmény egyedi értékelése során teljesült-e a „felhasználó által játszott megkerülhetetlen szerepre és beavatkozásának szándékos jellegére” vonatkozó feltétel. Ebből következően az elemzés e szakaszában azok érvként felhozhatók.

65. Az alapügyben eljáró bíróság e szempontból kijelenti, hogy a tanuló és a tanár a magatartásából fakadó következmények teljes tudatában járt el, mivel az iskolai webhely felhasználóinak hozzáférést kívántak biztosítani a dolgozathoz és a fényképhez, amelyhez a felhasználók a beavatkozásuk hiányában nem értek volna hozzá.⁴⁵

66. E megközelítés azonban nem mélyül el kellőképpen a szerzői jogot feltehetően sértő magatartás tanulmányozásában. Különösen nem értékeli kellőképpen: a) az iskolai munka alkotórészét képező fénykép kiegészítő jellegét; b) a szóban forgó fényképhez való „általános” hozzáférés könnyű jellegét, amelyet a szerző jóváhagyásával *töltöttek fel* az internetre, aminek következtében azt bármely internethasználó megtekinthette; és c) az „ügyfelek” és hasznoszerzési cél nélküli iskolai környezetet, amelyben a közvetítésre sor került. Mind a három tényezőt egyenként kell megvizsgálni.

1) A mű kiegészítő jellege a tanuló dolgozata tekintetében

67. Bár nyilvánvalónak tűnhet, hogy ha a tanuló és a tanár a spanyol nyelvi tantárgy keretében készült dolgot feltölti a német iskola webhelyére, szándékuk közvetlenül nem önmagában a fénykép, hanem az egész dolgozat ismertetésére irányult, amelynek a Córdoba-ról készült vitatott fénykép csupán egy részét képezi.

68. Ezen igyekezettel tehát a tanuló dolgozatát kívánják bemutatni a spanyoltanítás iránt érdeklődő közönség számára az iskola, vagy a családok, osztálytársak és a környezetükhöz tartozó barátok (szükségképpen korlátozott) körében. Nem látok tehát semmilyen arra irányuló szándékot, hogy Córdoba fényképének megtekintése jóval túlterjeszkedne azon, amivel az online utazási magazin honlapjára való feltöltés jár (amelynek lehetséges címzettjeinek köre valószínűleg meghaladja egy iskolai weboldal látogatóinak szűkebb körét).

41 GS Media ítélet, 35. pont.

42 Eredetét a Berni Unió Egyezményhez fűzött útmutatóban lehet keresni annak megállapításához, hogy milyen körülmények között volt releváns valamely mű olyan nyilvánossághoz való közvetítőjének beavatkozása, amellyel a szerző eredetileg nem számolt.

43 „Stichting Brein II” ítélet, 26. pont.

44 2016. május 31-i Reha Training ítélet (C-117/15, EU:C:2016:379), 45. és 46. pont, amelyben nem a szubjektív elemek elkülönült elemzését végezték el, amelyek elválaszthatatlan módon kapcsolódnak az objektív elemekhez.

45 Lásd az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 24. pontját.

2) A mű jogosultjának beleegyezése

69. A fénykép elhelyezése az iskola webhelyén kétségtelenül a jogosult hozzájárulása *nélkül* történő közzétételt jelent. Ha nem vizsgáljuk e magatartás kiegészítő elemeit, ebből arra lehetne következtetni, hogy fennáll a szerzői jog megsértésének megállapításához szükséges első feltétel.⁴⁶

70. A GS Media ügy tényállásától eltérően a jelen ügyben nem releváns, hogy a felrótt magatartás elkövetői (a tanuló és a tanár) tudták-e, hogy a mű harmadik személy által interneten való nyilvánosságra hozatala jogellenes. Nem releváns, hangsúlyozom, mert a D. Renckhoff által készített fénykép jogszerűen, azaz a *beleegyezésével* jelent meg az interneten. Az idevonatkozó kérdés most arra irányul, hogy elvárható volt-e tőlük, hogy tudomásuk legyen arról, hogy a kép iskolai webhelyen való többszörözéséhez mindenképpen szükségük lett volna a fényképész hozzájárulására. Amennyiben ez így van, előre feltételezhető, hogy tudatuk magatartásuk következményeit is átfogta.

71. A Bíróság kimondta, hogy „különösen magánszemélyek számára” nehézkesnek bizonyulhat annak ellenőrzése, hogy az interneten megtalálható művekre vonatkozó jogok jogosultjai engedélyezték-e annak az adott helyeken való közzétételét.⁴⁷

72. Bár a jelen jogvita körülményei, amint az kifejtettem, eltérnek a GS Media-ügy körülményeitől (amelyben olyan védett művekhez vezető hiperlinkekről volt szó, amelyek egy másik internetes oldalon a szerzői jog jogosultjának engedélye nélkül szabadon hozzáférhetők), úgy vélem, hogy az említett ítéletnek a nem haszonszerzési célból⁴⁸ eljáró személyek magatartásának szubjektív elemeire vonatkozó okfejtései a szükséges változtatásokkal kiterjeszthetők a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemre.⁴⁹

73. Ezen érvelések közül a jelen ügy szempontjából kettő emelhető ki:

- Azon érvelés, amely hangsúlyozza, hogy a nem haszonszerzési céljából eljáró személy, jóllehet a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tesz védelem alatt álló művet azzal, hogy ahhoz közvetlen hozzáférést biztosít más internetezők számára, „általában nincs teljesen tudatában az abból álló cselekményének következményeit illetően, hogy ügyfelei számára hozzáférést ad az interneten jogellenesen közzétett valamely műhöz”.
- Azon érvelés, amely annak fontosságát hangsúlyozza, hogy az említett mű „korábban már bárminemű korlátozás nélkül elérhető volt azon az internetes oldalon, amelyre a hiperlink mutat”, azaz olyan körülmények között, amelyek között „a műhöz elvileg már e beavatkozás hiányában is valamennyi internetező hozzáférhető”.⁵⁰

74. Ha fennállnak az említett két okfejtésben foglalt tényezők, a jelen ügghöz hasonló körülmények között feltételezhető a nyilvánossághoz közvetítés cselekményének hiánya. Nem vált ki ilyen hatást azonban: a) ha a szerzői jog jogosultjai arra figyelmeztetnek, hogy „az interneten jogellenesen közzétett” műhöz nyújtanak hozzáférést;⁵¹ vagy b) ha az említett műhöz való hozzáférést úgy

46 2016. november 16-i Soulier és Doke ítélet (C-301/15, EU:C:2016:878), 34. pont.

47 GS Media ítélet, 46. pont.

48 Bár a haszonszerzési cél határával később foglalkozom, innentől fogva ki kell emelni.

49 A kiterjesztéssel szembeni álláspont kiemeli, hogy a GS Media ítélet csak olyan internetes helyekre továbbírányító linkekre vonatkozik, ahol már a mű található, míg a jelen ügyben a képet saját oldalra töltik fel, közvetlenül hozzáférhetővé téve azt harmadik személyek számára. Úgy vélem azonban, hogy az említett különbség nem releváns a magatartás szubjektív elemeinek, és egyéb olyan körülményeinek értékelése szempontjából, amelyekre a GS Media ítélet hivatkozik. Ezt a Bizottság is elismerte a tárgyaláson.

50 GS Media ítélet, 48. pont.

51 Uo., 49. pont.

biztosítják, hogy a művet tartalmazó internetes oldal használói megkerülhetik „azon műszaki intézkedéseket, amelyeket az az oldal léptetett életbe, ahol a védett mű található”.⁵² Akkor sem érvényesül e hatás, ha a szerző a fényképét interneten közzétenni kívánó személyt értesítette, hogy azt nem engedélyezi.

75. E szabályokat a jelen ügyre alkalmazva megállapítható, hogy:

- Az utazási magazin külön oldalán, amelyen a fénykép szerepelt, nem említették a fénykép szerzőjét.⁵³ Tehát jogosan gondolható, hogy Córdoba városának egyszerű fényképéről volt szó, amelyet turisztikai reklámként használtak és amely nem részesült a védelem alatt álló műveknek biztosított oltalomban.
- A fénykép könnyen elérhető volt (mivel nem szerepelt mellette semmilyen korlátozás vagy figyelmeztetés)⁵⁴ az említett weboldalon. E tényező az előzővel együtt hozzájárult ahhoz, hogy a tanuló és a tanára, ismételten jogszerűen, utólagos nyomozás szüksége nélkül vélelmezhesék, hogy a fénykép a nyilvánosság számára szabadon hozzáférhető volt.

76. Nem úgy tűnik számomra, hogy ezen okfejtés, ahogy a Land állítja, azon elgondolást támasztaná alá, hogy a szerzője lemondott a jogról, sem annak sugalmazásához, hogy a mű közkinccs volt.

77. Elképzelhető-e mindazonáltal, hogy fénykép szerzője hallgatólagosan hozzájárult a harmadik személyek által történő használathoz?⁵⁵ Nem tűnik számomra elengedhetetlennek e megállapítás, ha a vélelmek technikájának alkalmazásával azon fényképész magatartása más megoldást is nyújthat, amely az ismertetett feltételek szerint engedélyezi a művének interneten való közvetítését.

78. A felelősség rendszerszerű és általános megosztása a *normális* internethasználó, aki szakmai szempontból nem érdekelt, és a szerzői jog jogosultja között nem vezethet ahhoz, hogy az előbbitől nagyobb fokú gondosságot követeljenek meg, mint az utóbbitól,⁵⁶ ha a szerzői jogok védelméről van szó.⁵⁷ Konkrétan nem tartom logikusnak, hogy az említett jellemzőkkel rendelkező felhasználóval szemben előírják azon vizsgálat terhét, hogy a korlátozások és figyelmeztetések nélkül az interneten található képek szerzői jogi védelem alatt állnak-e, ha olyan célokra kívánja azokat felhasználni, mint az oktatással kapcsolatos célok. Ilyen körülmények között az említett felhasználó *vélelmezheti*, hogy a szerző nem akadályozza az említett képek oktatási célból történő, korlátozott használatát.

79. Amennyiben ez nem így lenne, az korlátozná az interneten rendelkezésre álló óriási mennyiségű információ felhasználását. E korlátozás a Charta 11. cikke által biztosított véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságának sérelmével járhat. A jelen ügyben egyébiránt hátrányosan érintheti a Charta 14. cikkének (1) bekezdése szerinti oktatáshoz való jogot.

52 Uo., 50. pont.

53 Ezen indítvány 13. lábjegyzetére hivatkozom.

54 A jogosultja a fennálló műszaki biztonsági módszerek alkalmazásával intézkedéseket hozhatott volna a fénykép másolásának megakadályozására.

55 2016. november 16-i Soulier és Doke ítélet (C-301/15; EU:C:2016:878), 35. pont, elfogadja a hallgatólagos hozzájárulás lehetőségét. Abból indul ki azonban, hogy a művet felhasználni kívánó felhasználó ismeri vagy ismerheti a szerzőt, és ennélfogva előírja a szerző felé irányuló hatékony és előzetes tájékoztatási kötelezettséget, amely a jelen esetben nem történik meg. Lásd a szóban forgó ítélet 38. és 39. pontját.

56 Túlságosan támogatnák a szerzői jogi jogosult elkényelmesedett hozzáállását, aki egy aránytalan védelemre támaszkodva figyelmen kívül hagyhatja azt. E hozzáállás ugyanis hozzájárulhat azon felhasználókkal való konfliktusok esetleges növekedéséhez, akik bíznak (és hinni akarnak) a hálózaton található információ átláthatóságában és az ahhoz való szabad hozzáférésben. A jogosulttal szemben tehát megkövetelhető bizonyos mértékű gondosság a védelem tekintetében.

57 Lásd e kiegészítőzés melletti szilárd érvelést: Elkin-Koren, N., „Copyright in a Digital Ecosystem”, Okediji, R. L. (szerk.), *Copyright Law in an Age of Limitations and Exceptions*, Cambridge University kiadó, New York, 2017., 132. és azt követő oldalak, különösen a 159. o.

3) A haszonszerzési cél hiánya és az „ügyfelek” hiánya

80. A tanuló és a tanár magatartásának értékelésére vonatkozó harmadik tényező a haszonszerzési célból való eljárásuk.⁵⁸ Bár a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) csökkenti értelmezési értékét,⁵⁹ úgy gondolom, hogy nagyobb jelentőséggel bír, mint amelyet annak tulajdonítanak.

81. A Bíróság a haszonszerzési cél fennállását összekapcsolta azon vélelemmel, hogy a mű védett jellegének és az interneten való közzétételéhez szükséges engedély hiányának teljes tudatában jártak el.⁶⁰ Bár kifejezetten nem mondja ki, úgy véli, hogy haszonszerzési célból történő eljárás esetén meg kell bizonyosodni arról, hogy tudtak-e a mű interneten való elhelyezésének jogellenes jellegéről, amelyhez figyelembe kell venni az összes körülményt és az egyes esetekre jellemző elemeket.

82. Az alapjogvitában, az imént általam kifejtettek szerint, az utazási magazin weboldalán a fénykép felhasználására vonatkozó bármely figyelmeztetés vagy korlátozás hiánya azt a benyomást kelthette a tanulóban, hogy semmi nem képezi akadályát az iskola webhelyén való megjelenítésének. E vélelem nem azonos a jog kimerülésével, amelyet a 2001/29 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése tilt, mivel a vélelem könnyen megdönthető. Ezen túlmenően lehetővé teszi a szerzői jog kiegyensúlyozását „az internet megfelelő működés[vel], valamint az e hálózaton belüli eszmecseré[vel] és információáramlás[sal]”.⁶¹

83. A megjelölések hiánya nem erősíti meg – épp ellenkezőleg – azon feltevést, miszerint a tanuló és a tanár nem volt teljes mértékben tudatában a mű védett jellegének és a szerzői jogok jogosultjának engedélye iránti kérelem szükségességének.

84. A Bíróság e témakörre vonatkozó ítélkezési gyakorlata egyébként kereskedelmi területen fejlődött ki, amint azt az „ügyfelek” gyakori említése is bizonyítja. Abból indul ki, hogy meghatározott vállalkozás (vagy szakember) bizonyos védett digitális tartalmakhoz való hozzáférés lehetőségét nyújtja az ügyfeleinek, mellőzve a tartalom jogosultjának hozzájárulását. Az iskolai környezetben, ezzel szemben,⁶² kereskedelmi értelemben nem tekinthetők „ügyfeleknek” azon személyek, akik az oktatási központ weboldalán elhelyezett dolgozatnak köszönhetően férhetnek hozzá a fényképhez.

85. Végeredményben, e három tényező összegzése (a fénykép kiegészítő jellege az iskolai dolgozattal kapcsolatban; a fényképhez való szabad hozzáférés, amely a felhasználására vonatkozó korlátozás bármilyen említését mellőzi; és a haszonszerzési cél hiánya a tanuló és oktató magatartásában) arra enged következtetni, hogy a jelen ügyben a nyilvánossághoz közvetítés nem valósult meg a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében.

b) Az alkalmazott technika

86. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat ezt követően azt vizsgálja, hogy a tanuló és a tanár által a fényképhez az iskola weboldalára történő feltöltése során alkalmazott műszaki eszköz eltért-e az utazási magazin honlapján többszörözött fénykép esetén használt eszköztől, amely többszörözéshez a szerző felhasználási engedélyt adott.

58 A Bíróság legutóbbi ítéleteiben figyelembe vették e szubjektív elemet; lásd: 2017. április 26-i Stichting Brein ítélet (C-527/15, EU:C:2017:300), 49. pont; „Stichting Brein II” ítélet, 46. pont.

59 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 39.pontja.

60 GS Media ítélet, 51. pont: „amikor a hiperlinkek elhelyezését haszonszerzési célból teszik, az ilyen elhelyezést megvalósító személytől elvárható, hogy elvégezze a szükséges ellenőrzéseket annak érdekében, hogy meggyőződjön arról, hogy az érintett mű nem jogellenesen lett-e közzétéve azon az internetes oldalon, amelyre az említett hiperlinkek mutatnak, és ily módon vélelmezhető, hogy ezen elhelyezés teljesen tudatosan történt, az említett mű jellegénél és annak interneten való közzétételét illetően a szerzői jogi jogosult esetleges engedélyének hiányánál fogva”.

61 Uo., 45. pont.

62 E kritérium eltérően értékelhető, ha az iskola díjfizetést követelne azon weboldal látogatásához, amely hozzáférést biztosít a fényképet tartalmazó dolgozathoz.

87. Tudvalevő, valamely műnek az eredeti sugárzástól eltérő műszaki eszközökkel való közvetítését *eltérő nyilvánosságnak* szánják, míg ugyanazon technika használata azt eredményezi, hogy továbbra is vizsgálni kell, hogy tényleg *új nyilvánosságról* beszélhetünk-e.⁶³

88. A kérdést előterjesztő bíróság, a Land és az olasz kormány azt állítja, hogy a tanuló ugyanazt a technikát használta, mint amelyet az utazási magazin a weboldalán alkalmazott. A Bizottság, amely nem tagadja az említett azonosságot, írásbeli észrevételeiben cáfolta a hiperlinkekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatnak a jelen ügyre való alkalmazhatóságát, amely elképzelést a tárgyaláson [már] árnyalta.

89. Véleményem szerint minden jel arra mutat, hogy a kép bármely eszközzel történő korábbi többszörözése (lehetett egy pendrive-ra vagy a számítógépre történő másolás), és annak későbbi feltöltése egy hálózati oldalra ugyanazon technikának felel meg, mint amelyet az utazási magazin az említett fénykép weboldalára való feltöltésénél alkalmazott.

90. Az a tény, hogy a jelen ügyben az említett technikát a hiperlinkek esetén (amelyek tekintetében csak a hálózaton végzik a cselekményt) használt technikáktól eltérő módon alkalmazzák, nem jelenti a „közvetítési cselekményre” vonatkozó feltétel vizsgálati kritériumainak módosítását. Ennélfogva azt kell eldönteni, hogy az iskola weboldalán elhelyezett mű által célzott nyilvánosság új nyilvánosságnak minősül-e.⁶⁴

2. Célzott nyilvánosság

a) A minimumról?

91. A közvetítés által célzott „nyilvánosság” vizsgálata mindig a *menyiségi* szemponttal kezdődik: mindenekelőtt pontosítani kell, hogy „meghatározatlan számú lehetséges címzetről van-e szó, és ezenfelül viszonylag jelentős számú egyént foglal-e magában”; csak másodsorban kell arról dönteni, hogy e nyilvánosság „új” nyilvánosságnak minősül-e.⁶⁵ Az ítélkezési gyakorlat logikája abban áll, hogy jogi szempontból nem minősíthető „nyilvánosságnak” a 2001/29 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmében véve a személyek olyan behatárolt csoportja, amely a mű közvetítésében részesül.

92. Annak megállapításához, hogy meghaladják-e a számbeli minimumot,⁶⁶ figyelembe kell venni a művek hozzáférhetővé tételéből következő együttes hatást, és nem csak azt értékelni, hogy egyidejűleg hányan, hanem azt is, hogy közülük egymás után hányan fértek hozzá ugyanahhoz a műhöz.⁶⁷

93. A Bíróság kimondta, hogy valamely weboldalon hozzáférési korlátozások nélkül történő közvetítés ezen oldal valamennyi lehetséges felhasználóját (internethasználók) célozza.⁶⁸ Kulcsfontosságú tehát az *objektív* elem, azaz a közvetítés eszköze, sokkal inkább, mint azon személy *szubjektív* szándéka, aki azt alkalmazza.

63 2017. november 29-i VCAST-ítélet (C-265/16, EU:C:2017:913), 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

64 Uo., 50. pont, *a contrario*.

65 2016. május 31-i Reha Training ítélet (C-117/15, EU:C:2016:379), 41. pont; 2017. november 29-i VCAST-ítélet (C-265/16, EU:C:2017:913), 45. pont; „Stichting Brein II” ítélet, 41. pont.

66 Így minősíti azt a 2012. március 15-i SCF-ítélet (C-135/10, EU:C:2012:140), 86. pont.

67 Uo., 87. pont.

68 2017. november 29-i VCAST-ítélet (C-265/16, EU:C:2017:913), 46. és 47. pont; 2014. február 13-i Svensson és társai ítélet (C-466/12, EU:C:2014:76), 22. pont.

94. Az ügyiratokból nem derül ki, hogy a tanuló dolgozatának elhelyezése az oktatási központ weboldalán hozzáférési korlátozásokkal történt-e (például a tanári karra, a tanulók szüleire vagy ez utóbbiakra korlátozva). Következésképpen, ha bármely internethasználó megtekinthette a honlapot és hozzáférhetett a védett műhöz (a fényképhez), a közvetítés alkalmas volt arra, hogy *potenciálisan* jelentős számú személyek összességéhez, azaz a 2001/29 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmében vett „nyilvánossághoz” eljuthasson.

b) A nyilvánosság „új” jellegéről

95. E kritérium azt jelenti, hogy kizárólag a sugárzással célzott nyilvánosságot kell „újnak” tekinteni, ha az eltér az eredeti közvetítés során figyelembe vett nyilvánosságtól, azaz ha „szélesebb körűnek”⁶⁹ minősíthető, mint az a nyilvánosság, amelynek azt eredetileg szánták.

96. Amennyiben a jelen ügyben mind a fénykép közzététele az online utazási magazin által, mind az iskolai dolgozat keretében a weboldalra való feltöltése korlátozás nélkül hozzáférhetővé vált bármely internethasználó számára, a szóban forgó nyilvánosság, amely számára az egyik és másik weboldal lehetséges hozzáférést biztosított, mind a két esetben ugyanaz volt (az internethasználók közössége).

97. A kérdést előterjesztő bíróságnak azonban kétségei vannak e következtetéssel kapcsolatban, mivel úgy véli, hogy: a) ha a felhasználó feltölti és megtartja a művet a saját weboldalán, megkerülhetetlen szerepet tölt be a közvetítésben; b) a szerzői jogi jogosult, aki engedélyt adott arra, hogy műve egy szabadon hozzáférhető weboldalon szerepeljen, csak olyan nyilvánosságra gondolt, amely közvetlenül vagy valamely linken keresztül látogatja az említett weboldalt; és c) el kell fogadni, hogy az ellenkező eset a szerzői jog kimerülését eredményezi, amelyet a 2001/29 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése kifejezetten megtilt.

98. Nem úgy tűnik számomra, hogy e fenntartások a jelen ügyben lehetővé tennék az „új” közönség minősítés fenntartását.⁷⁰ A Bíróság e tekintetben olyan kritériumokat használt, amelyeket kivétel nélkül alkalmaz a művek rádiós és televíziós jelek útján történő közvetítésére⁷¹ és az interneten keresztül hiperlinkekkel történő közvetítésre is,⁷² azaz a műszaki hordozótól függetlenül. Az ilyen közönség akkor áll fenn, ha egyrészt a felhasználó beavatkozása nélkül nem férhetnének hozzá a műhöz, és másrészt nem vették azt tekintetbe a hozzáférhetővé tételre vonatkozó eredeti engedély megadásakor.⁷³

99. A tanuló és tanára beavatkozását illetően nehéz azt gondolni, hogy azon személyek, akik az iskola honlapjához hozzáfértek, ugyanúgy nem tették azt meg (különösebb nehézség nélkül) az utazási magazin weboldalát célozva meg, amelyen Córdoba fényképét eredetileg közzétették. Az általános internetközönség tehát ugyanaz, ha az utazási magazin weboldalát látogatja és ha az oktatási központ honlapja iránt érdeklődik.

100. Mivel a kép valamennyi internethasználó által könnyen és jogszerűen (azaz, a szerzői jogi jogosult engedélyével) elérhető, nem látható be, hogy a tanuló és a tanár beavatkozása hogyan lehet meghatározó jelentőségű ahhoz, hogy *még több* személynek nyújtson hozzáférést.

69 A Berni Egyezményhez fűzött útmutatóban alkalmazott melléknév.

70 Talán ebben az összefüggésben a „további közönség” fogalmát kellene inkább alkalmazni.

71 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai ítélet (C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631), 197–198. pont.

72 „Stichting Brein II” ítélet, 44. és 45. pont.

73 2016. május 31-i Reha Training ítélet (C-117/15, EU:C:2016:379), 60. pont.

101. Az internet logikája szerint, ha a hálózatra a szerző engedélyével feltöltött képek szabadon és ingyen hozzáférhetők, ellentétes értelmű megjelölések és figyelmeztetések nélkül, a lehetséges látogatók számát vagy csoportjait lehetetlen meghatározni, vagy előre látni azt, hogy csak az egyik és a másik csoport tekinti azt meg.

102. Mostanáig az internet területére szorítkozva, amely a jelen ügyben jelentőséggel bír, az új közönség inkább azon körülménnyel függ össze, hogy a felhasználók meghatározott csoportja számára biztosítják a védett műhöz való hozzáférést, lehetővé téve számukra az eredeti oldalon tett korlátozási intézkedések elkerülését. Ilyen esetben kétségtelenül olyan „új nyilvánosság[ról van szó], amelyet a szerzői jog jogosultjai az eredeti közvetítés engedélyezésekor nem vettek figyelembe”.⁷⁴

¹⁰³. Márpedig a jelen ügyben nem sértettek meg semmilyen (nem létező) védelmi intézkedést, és nem is biztosítottak hozzáférést olyan műhöz, amely az interneten a jogosult engedélye nélkül szerepel. E két objektív elem hiánya alapján, amely a fényképet tartalmazó két weboldal lehetséges látogatóinak számában megjelenő lényegi folytonossághoz kötődik, megállapítható, hogy nem történt új nyilvánossághoz közvetítés a már kifejtett értelemben véve.

104. Ezen eredmény, ahogy azt már előrebocsátottam, nem azt jelenti, hogy a szerzői jog egyfajta kimerülését foglalja magában, a 2001/29 irányelv 3. cikkének (3) bekezdésében foglalt rendelkezéssel ellentétben. Inkább annak logikus következményeit mutatja, amilyen módon a fényképen fennálló jog jogosultja a felhasználását átengedte, aki tudott vagy tudnia kellett arról, hogy a kép másolásával szemben bármely védelmi intézkedés hiánya azt a képzetet keltheti az internethasználókban, hogy az a nyilvánosság számára szabadon hozzáférhető.

105. Erre tekintettel nem hiszem, hogy túlzott lenne annak elvárása, hogy a szakember, ha valamely művet saját maga vagy harmadik személyen keresztül közzéteszi az interneten, megteszi a megfelelő, műszaki jellegű intézkedéseket is ahhoz, hogy legalább a szerzői jogát és a műve sugárzásának ellenőrzésére irányuló szándékát feltüntesse, elkerülve az ellentétes látszatot.

106. Úgy vélem egyébként, hogy az ilyen gondosság megkövetelése nem csökkenti a képekre vonatkozó jogok (amelyek sértetlenek maradnak, ha feltüntetik a szükséges figyelmeztetéseket) jogosultjai számára biztosított magas védelmi szintet, és hozzájárul az említett jogok és az internetes felhasználók jogos érdekei közötti egyensúly fenntartásához, nem gyengítve az internet saját logikáját.

107. Végezetül, a jog jogosultja nem veszíti el az iskola weboldalán felhasznált fénykép másolata feletti ellenőrzést, amelynek az eltávolítását kérheti, ha úgy ítéli meg, hogy az számára sérelmet okoz.

108. Végeredményben, mindezen indokok alapján úgy vélem, hogy a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) kérdésére nemleges választ kell adni.

D. Az oktatási célból végzett felhasználásra vonatkozó kivételről

109. Az általam javasolt válasz tulajdonképpen nem igényli a 2001/29 irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében foglalt, a szerzői jogokra vonatkozó lehetséges kivételek alkalmazását, és a kérdést előterjesztő bíróság sem tesz fel erre vonatkozó kérdést.

⁷⁴ 2014. február 13-i Svensson és társai ítélet (C-466/12, EU:C:2014:76), 31. pont.

110. Elképzelhető, hogy az említett bíróság hallgatása azon meggyőződésének tudható be, hogy az a szabály, amellyel a német jogalkotó a belső jogába bevezette a szóban forgó kivételeket, nem teszi lehetővé, hogy a jelen ügghöz hasonló eset ezen kivételek hatálya alá tartozzon.⁷⁵

111. Márpedig, mind az általam kifejtettek kiegészítése céljából, mind arra az eshetőségre figyelemmel, ha a Bíróság nem követné a javaslatomat, meg kell vizsgálni a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a jelen jogvitára való alkalmazását, mivel a meghozandó ítéletben, szigorúan a kérdésre vonatkozó iránymutatásokon túl, a kérdést előterjesztő bíróság számára további hasznos pontosításokat lehet nyújtani az uniós jog rendelkezésének értelmezésére vonatkozóan.⁷⁶

112. A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése a) pontjának értelmében a tagállamok a többszörözési jog, a nyilvánossághoz közvetítés és a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel joga vonatkozásában kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg. Ezek között szerepel, hogy a védelem alatt álló művek kizárólag „oktatási szemléltetés” céljából használhatók fel.⁷⁷ Az olasz kormány felhívja a figyelmet az említett kivétel másodlagos jelleggel történő alkalmazásának szükségességére, és a Bizottság megállapítja, hogy Németország az UrhG 52. cikkében vezette azt be.

113. Ha nem tévedek, a Bíróságnak először kell megvizsgálnia az a) pont szerinti kivételt. Az ítélkezési gyakorlat megköveteli a kivételek és korlátozások hatályának szigorú értelmezését, amennyiben az szellemi alkotásokra vonatkozó tulajdonjogot érinthet,⁷⁸ és emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 14. cikkének (1) bekezdése az oktatáshoz való jogot is biztosítja.⁷⁹ Következésképpen az értelmezés során tiszteletben kell tartani a két jog közötti észszerű egyensúlyt.

1. Oktatási célok

114. A szerzői jogok alóli azon kivétel érvényesülése, hogy a védelem alatt álló műveket kizárólag oktatási célokra használják fel, nem csökkenhet a minimális szintre, amely megtörténik, ha kizárólag azt engedélyezik, hogy a tanárok az óráik és előadásaik tartalmát szemléltetésekkel egészítsék ki.

115. A Charta 14. cikkének (1) bekezdése értelmében vett oktatáshoz való jogot jobban értékelő értelmezés hangsúlyozhatja a tanulók aktív, és nem pusztán passzív szerepét, azzal, hogy lehetővé teszi számukra, hogy ők is, és ugyanazon oktatási (és adott esetben tanulási) szándékkal felhasználják a szerzői jogok által védett képeket. Így hozzájárulnak ahhoz, hogy az oktatás beteljesítse fő feladatát, a személyiség teljes kibontakoztatását.⁸⁰

75 Az UrhG 52a. cikke különbséget tesz az (1) bekezdés szerinti kisebb terjedelmű művek („Werke geringen Umfangs”), amelyek közvetítése az egyes órákon részt vevő tanulók körére korlátozódik, és a (2) bekezdése szerinti művek („Werke”) között, amelyeknek mindenképpen a szerző engedélyével kell rendelkezniük. E cikket hatályon kívül helyezte a szerzői jogoknak az információs társadalom aktuális igényeire való hozzáigazításáról szóló, 2017. szeptember 1-jei törvény („Gesetz zur Angleichung des Urheberrechts an die aktuellen Erfordernisse der Wissenschaftergesellschaft”; az UrhG legutóbbi átfogó módosítása, amely 2018. március 1-jén lépett hatályba) 1. cikkének (7) bekezdése. Helyébe az új 60a. cikk lépett, amely az oktatás, a tudomány és az oktatási intézmények részére engedélyezett jogszerű felhasználásokra vonatkozik, és amelynek (1) bekezdése törölte a művek formátumát mint az engedélyezett használat körének meghatározására szolgáló szempontot, felváltva azt a mű maximálisan kímásolható, közzétehető vagy nyilvánossághoz közvetíthető meghatározott százalékával (15%). E módosítás azonban *ratione temporis* (időbeli hatálya miatt) nem érinti a jelen ügyet.

76 E pontosítások a kellő időben hozzájárulhatnak a nemzeti szabályok értelmezéséhez az átültetendő uniós jogszabályok alapján.

77 A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a) pontja.

78 2014. április 10-i ACI Adam és társai ítélet (C-435/12, EU:C:2014:254), 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

79 Végeredményben ezekben az esetekben a magántulajdonnak az ítélkezési gyakorlatban elismert, társadalomban betöltött szerepe szolgál alapul, amely lehetővé teszi e jog korlátozását, azzal a feltétellel, hogy e korlátozások az Unió által elérni kívánt közérdekű céloknak felelnek meg, és nem jelentenek aránytalan és elviselhetetlen beavatkozást, amely épp a biztosított jog tartalmát veszélyeztetné. Lásd: 2013. január 15-i Križan és társai ítélet (C-416/10, EU:C:2013:8) 113. pont; 2005. május 12-i Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia és ERSÁ ítélet (C-347/03, EU:C:2005:285), 119. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

80 Ezt az 1948. évi Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 26. cikkének (2) bekezdésében és az Egyesült Nemzetek közgyűlése (XXI. ülészakán) a 1966. december 16-i 2200. határozattal elfogadott Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 13. cikkének (1) bekezdésében is elismerik, amely 27. cikkének megfelelően 1976. január 3-án lépett hatályba.

116. A kivételt nem csak a védelem alatt álló anyagok többszörözése és *tudományos kutatás* céljából az interneten való hozzáférhetővé tétele érdekében biztosítják. A rendelkezés azonos szintre helyezi e célt és az *oktatás* ösztönzésének célját, ezért a tanulóknak és a nem egyetemi oktatást végző tanároknak is kedvezményezetteknek kell lenniük, ha fennáll a többi alkalmazási feltétel.

117. A tárgyaláson ugyanis bizonyos mértékben egyetértés volt abban, hogy nem állt volna fenn a nyilvánossághoz közvetítés (a 2001/29 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmében), ha a tanuló dolgozatát olyan iskolai webhelyre töltötte volna fel, amelyhez való hozzáférés az iskolai környezetre korlátozódott volna. Függetlenül attól, hogy ezen értelmezést túl korlátozott jellegűnek tekintem,⁸¹ úgy gondolom, hogy megmutatja az oktatási cél és a fényképnek az oktatási központ weboldalára való feltöltése közötti kapcsolatot.

2. A forrás és a szerző nevének megjelölése

118. A 2001/29 irányelv 5. cikkének (3) bekezdése ekként köti meg az oktatási célból történő kivételt: „amennyiben lehetséges, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is –”.

119. Márpedig az iskola honlapjára feltöltött dolgozatban a fénykép megjelenítése mellett feltüntették a magazin nevét (*Schwarzaufweiss*) is, amelyben a fénykép szerepelt. A tanuló és a tanár körültekintően jártak el, anélkül hogy velük szemben fel lehetne róni, hogy nem említették a fényképész nevét, amely nem szerepelt a kép alatt.

3. Nem kereskedelmi cél

120. A 2001/29 irányelv 5. cikkének (3) bekezdése ugyancsak előírja, hogy a védelem alatt álló mű oktatási céllal történő felhasználását „az elérni kívánt nem kereskedelmi célnak kell indokolnia”.

121. Nem kétséges, ahogyan már kiemeltem, hogy a spanyol tantárgy keretében készült dolgozat elhelyezésének az iskola weblapján semmilyen kereskedelmi célja nem volt. Ami az igazolást illeti, az internetről letöltött képek felhasználása, ha digitális formában készült dolgozatról van szó, manapság már nélkülözhetetlen bizonyos oktatási tevékenységekhez.

4. A 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdése szerinti teszt

122. Még ha a fénykép alkalmazása a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerinti kivétel hatálya alá tartozhat is, át kell mennie az ugyanezen rendelkezés (5) bekezdésében foglalt teszten, amelyhez az alkalmazási feltételek elemzése szükséges.⁸² Ehhez ugyanazt a módszert követem, mint a Stichting Brein ügyre vonatkozó indítványomban.⁸³

123. Először is, haszonszerzési céllal nem rendelkező oktatás keretében történő felhasználásról lévén szó, egyértelműnek tűnik számomra, hogy az nem sérelmes a mű rendes felhasználására (a teszt második lépése). Az iskola webhelyén való megjelenítéssel sem a tanuló, sem a tanár (sem az oktatási központ, sem a Land) számára nem származnak a fénykép hálózaton való jelenlétéből fakadó esetleges gazdasági előnyök, sem pedig kereskedelmi haszon a szerző kárára.

81 Az iskolai weboldal jellemzőire tekintettel nem hiszem, hogy nagy különbség lenne aközött, hogy a fényképet *intraneten*, *extraneten* vagy az oktatási központ internetes honlapján mutatják meg: az említett oldalon böngésző közönség minden valószínűség szerint azonos a három esetben, azaz a tanulókon és a tanári karon kívül a családtagjaik vagy barátaik.

82 Azonban helytállóan tekintem az említett teszt mechanikus alkalmazásának elkerülésére irányuló javaslatot, amely a három kritérium kumulatív jellegén alapszik, és inkább minden egyes elem jelentőségét mérlegelni kívánja. Lásd: Hilty, R.M. / Geiger, Ch. / Griffiths, J., „Declaration: A balanced interpretation of the »three-step test« in copyright law”, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 6/2008. sz., 707–713. o., különösen a 709. o.

83 C-527/15, EU:C:2016:938, 73–81. pont.

124. Másik jogos érdek (a teszt harmadik lépése) lehet a szerző nevének feltüntetése a személyhez fűződő jogainak védelme érdekében. A személyhez fűződő jogok azonban nem tartoznak a 2001/29 irányelv hatálya alá, ahogy azt a (19) preambulumbekkezdés is rögzíti.

125. A leggyengébb pont a teszt első lépése, amely megköveteli, hogy a kivételeket csak *különös esetekben* alkalmazzák.

126. Bár a jelen ügy egyedi, az előterjesztett kérdésre adott válasznak hasonló körülmények között jelentős következményei lehetnek számos tanuló és tanár (és fényképész számára is). Nem tűnik ugyanis túl merésznek azt feltételezni, hogy az itt leírthoz hasonló magatartás naponta megismétlődik a tagállamokban.

127. Márpedig, ha minden ilyen esetben fennállnak a most vizsgált körülmények, a teszt ezen utolsó lépésének kiegyensúlyozott értelmezése, amely egyidejűleg mérlegeli az egyéb jogos érdekeket (a jelen ügyben az oktatáshoz való joghoz fűződő érdekeket), arra enged következtetni, hogy nem annyira az azonos vagy hasonló aktusok száma a releváns, hanem inkább az, hogy kellően körülhatároltak legyenek ahhoz, hogy ne ütközzenek a művek rendes felhasználásába és ne károsítsák indokolatlanul a műre vonatkozó jogok jogosultjának jogos érdekeit. Ilyen fenntartással ugyanazon a különleges esetről van tehát szó.⁸⁴

128. Végeredményben, a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerinti kivétel végső soron alkalmazható.

V. Véggövetkeztetés

129. Mindezek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést a következőképpen válaszolja meg:

„Nem minősül az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmében vett nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tételnek az olyan fényképet tartalmazó iskolai dolgozatnak az oktatási központ webhelyén hasznosítás nélkül és a forrás megjelölésével való feltüntetése, amely fényképhez bármely internethasználó szabadon és ingyenesen hozzáférhet, ha a szóban forgó kép valamely utazási magazin honlapján a felhasználás korlátozására vonatkozó figyelmeztetések nélkül már szerepelt.”

⁸⁴ Hasonló eljárás tekintetében lásd: 2014. szeptember 11-i Eugen Ulmer ítélet (C-117/13, EU:C:2014:2196), 34. pont.